

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Hyötyjä maatiloille muuttuvaan ilmastoon sopeutumisesta

**Mahdollisuuksia maatiloille muuttuvaan ilmastoon
sopeutumisessa –tilaisuus 4.11.2025**

Pia Lehmusvuori/ELY-keskusten valtakunnallinen
ilmastoyksikkö

Esityksen sisältö

1) Tausta

2) Maatalous

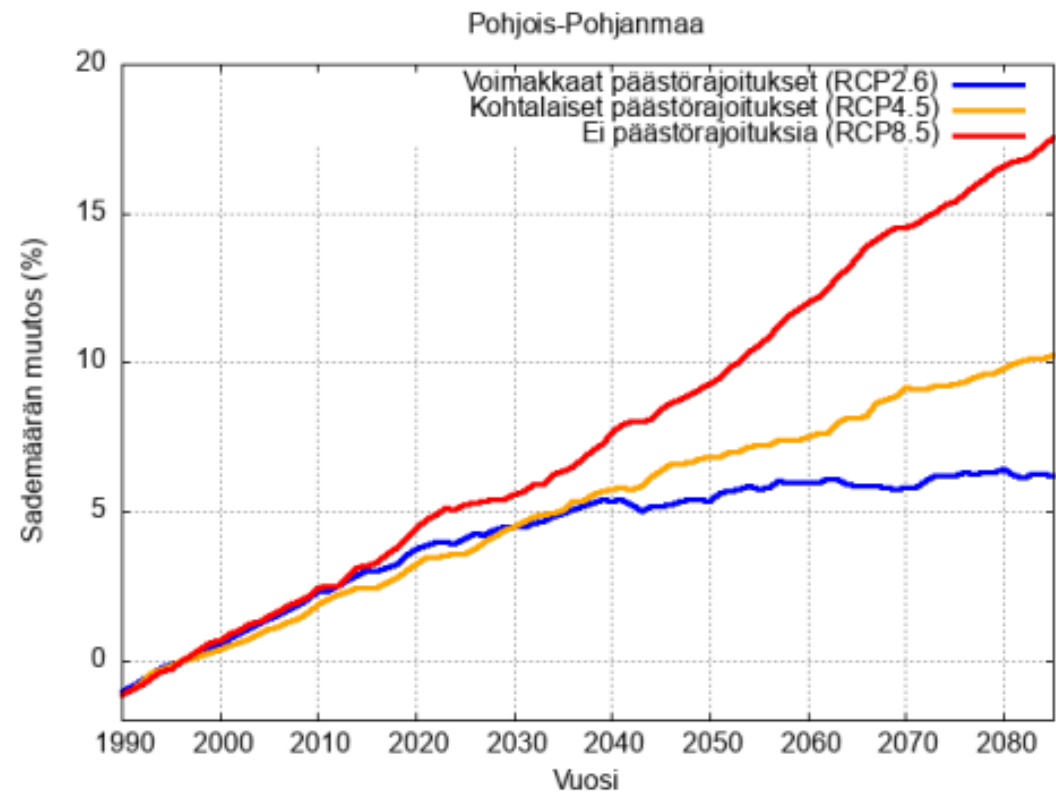
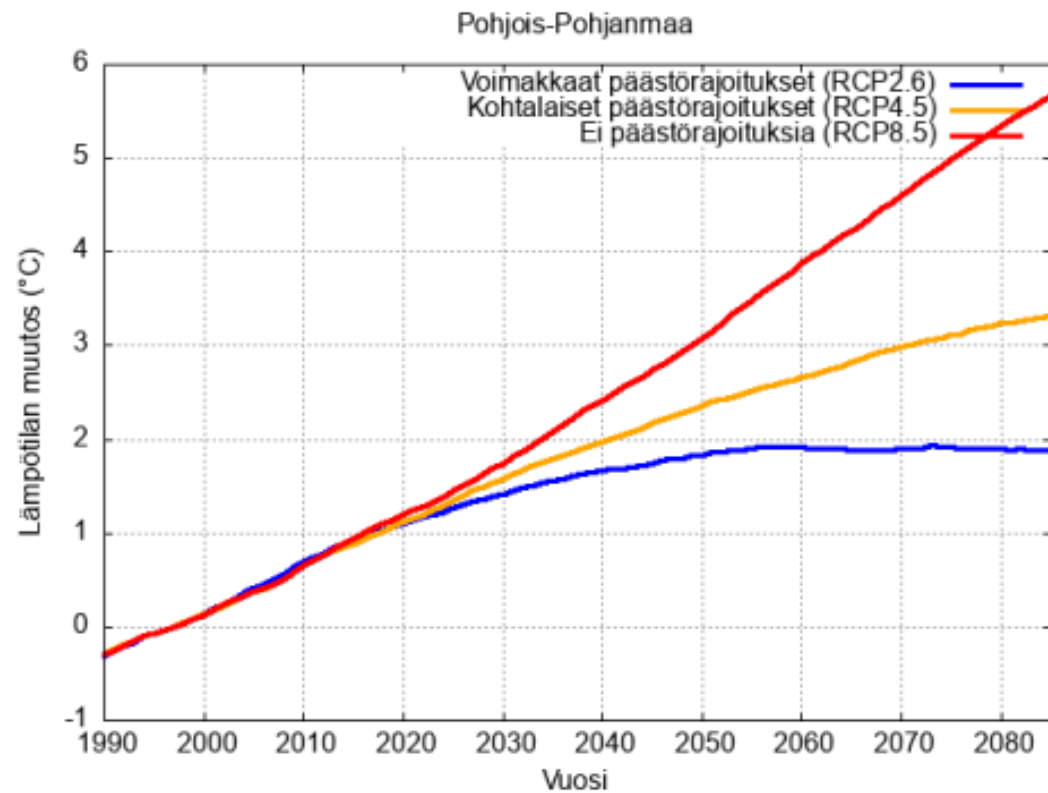
- Hyötyjä ja haittoja maataloudelle ilmaston lämpenemisestä
- Mitä sopeutumistoimia on käytettävissä? Mitä hyötyjä sopeutumistoimista on maataloudelle?

3) Metsätalous

- Hyötyjä ja haittoja metsätaloudelle ilmaston lämpenemisestä
- Mitä sopeutumistoimia on käytettävissä? Mitä hyötyjä sopeutumistoimista on metsille?

4) Lisätietoja

Vuotuisen keskimääräisen lämpötilan ja sademäärän arvioidut muutokset, Pohjois-Pohjanmaa

Lähde: Suomen ilmastopaneelin Suomi-raportti
(eri maakuntien tiedot s. 76 alkaen)

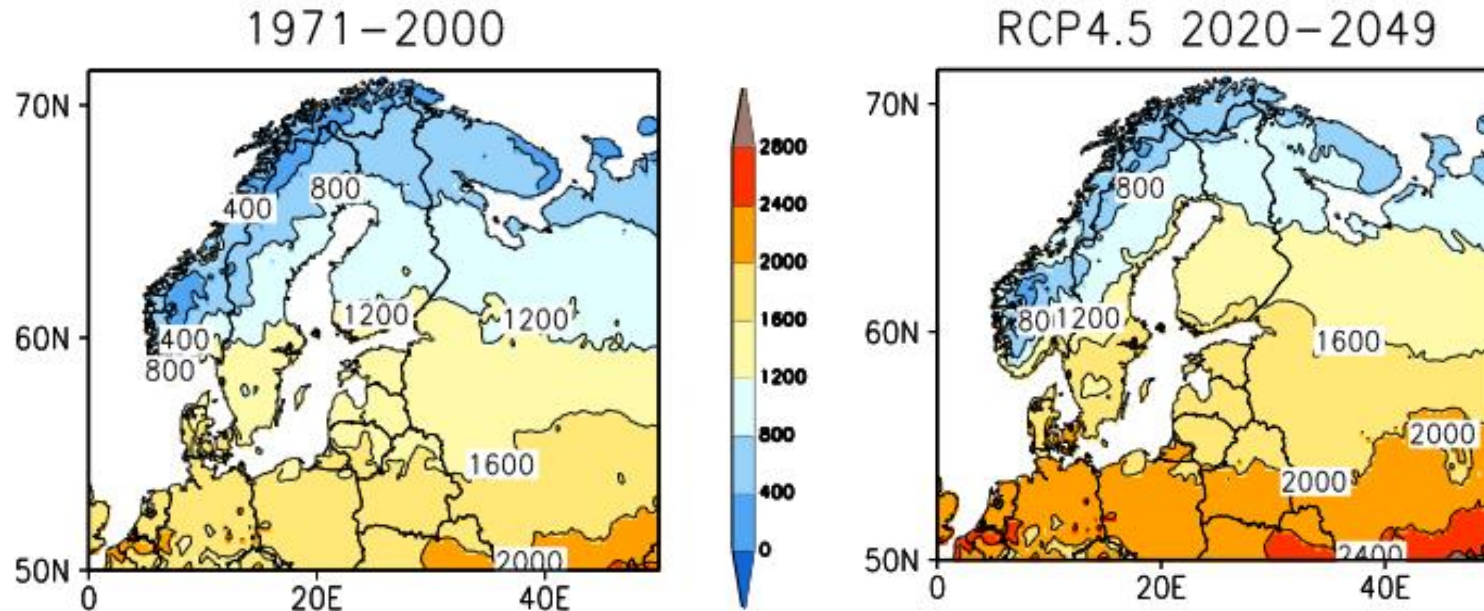
++	Lisääntyy/kasvaa huomattavasti	+	Lisääntyy/kasvaa	/	Ei juurikaan muutosta	()	Muutos epävarma
--	Vähenee huomattavasti	-	Vähenee	*	Ei osata sanoa tai merkityksetön		

Muutokset 2050- luvulle, Pohjois- Pohjanmaa

Lähde: Suomen ilmastopaneelin
[Suomi-raportti](#) (eri maakuntien
tiedot s. 76 alkaen)

Pohjois-Pohjanmaa					
Muuttuja	Talvi	Kevät	Kesä	Syksy	Vuosi
Keskilämpötila	++	++	+	++	++
Sademäärä	++	+	+	+	+
Termisen vuodenajan pituus	-	/	+	/	*
Vuorokauden ylin lämpötila	++	++	+	++	++
Vuorokauden alin lämpötila	++	++	+	++	++
Pakkaspäivien määrä	-	-	-	-	-
Lumi	-	--	*	--	-
Sadepäivien määrä	+	+	()	+	+
Rankkasateiden voimakkuus	+	+	+	+	+
Suhteellinen kosteus	+	+	/	+	+
Tuulen nopeus	/	/	/	/	/
Roudan määrä	-	-	*	--	-

Kasvukausi pitenee ja lämpenee

Vertailukaudella toteutunut ja ennustettu kasvukauden lämpösumma melko pienten kasvihuonekaasupäästöjen (RCP4.5.) tilanteessa

Lähde: Lehtonen ym.

Kasvukausi pitenee alku- ja loppupäästä. Melko pienten päästöjen toteutuessa (RCP4.5-skenaario) kevään tulo aikaistuisi jaksosta 1971–2000 jaksolle 2040–2069 pari-kolme viikkoa.

Kasvukauden lämpösumma kasvaisi 2050-luvulle mentäessä niin, että olosuhteet vastaisivat

- eteläisimmässä Suomessa Baltian eteläosan oloja
- Suomen keskivaiheilla Etelä-Suomen oloja
- Lapin eteläosissa Suomen keskivaiheiden oloja.

Poimintoja vaikutuksista

**Kuivuus käristää satoa – ja nyt on vasta
toukokuu**

Sateet hidastaneet puinteja

Uudet kasvilajit alkavat menestyä pohjoisessa

Metsät kaipaavat uusia puulajeja

**Katastrofi korjuussa – talvea ei
tullutkaan**

**Tunnista ja torju rikkakananhirssi ja
viherpantaheinä**

**Kirjanpainaja uhkaa taas
kuusikoita**

Lähteet: Maaseudun Tulevaisuus 29.5.2024, ja 4.9.2025, Metsälehti
23.5.2023 ja 28.3.2025, Yle 21.4.2023, Ruokavirasto 6.8.2025,
Maatilan Pellervo 14.7.2021

Maatalous

Ilmaston lämpenemisestä HYÖTYJÄ maataloudelle

KASVINTUOTANTO

- Kasvukausi pitenee ja lämpösumma kasvaa => Aiemmin etelämpänä viljeltyjä kasveja voidaan viljellä pohjoisempana
  - Viljelykasvivalikoima laajenee, ja viljelykiertomahdollisuudet monipuolistuvat
  - Syysviljojen ja -öljykasvien viljely yleistyy
- Mahdollisuus myöhäisempien ja satoisempien lajikkeiden viljelyyn => voi lisätä satoja

KOTIELÄINTUOTANTO

- Kasvukausi pitenee => Kotieläinten laidunkausi pitenee
- Pakkaskaudet vähenevät osassa maata => Eläinsuojat voivat olla kevyempiä ja lämmityskustannukset alenevat

Ruuan uudet tuotantotavat (esim. hyönteistuotanto, vertikaaliviljely sisätiloissa, solumaatalous):
Ilmastomuutoksen vaikutuksia helpompi hallita kuin peltoviljelyssä

Lähde: Luken Synteesiraportti 118/2023 ja ilmasto-opas.fi

Ilmaston lämpenemisestä HAITTOJA maataloudelle

KASVINTUOTANTO

Sadon määrä ja laatu voivat heikentyä ja kustannukset lisääntyä, koska:

- Kuivuus- ja hellejaksot sekä syyssateet lisääntyvät
- Tuholaiset, taudit, rikkakasvit ja vieraslajit runsastuvat, leviävät ja tulee uusia lajeja
- Riski syysviljojen ja –öljykasvien, nurmien sekä monivuotisten puutarhakasvien talvituhoille kasvaa
- Syys- ja talvisadanta kasvavat => Eroosio ja ravinnehuuhtoumat lisääntyvät ja pellon kasvukunto voi heikentyä
- Routa vähenee => Savimaata murustava vaikutus vähenee ja muokkaustyöt vaikeutuvat
- Pölyttäjien määrä voi vähentyä ja hyönteispölytteisten kasvien pölytys epäonnistua

KOTIELÄINTUOTANTO

- Kuumuus heikentää eläinten hyvinvointia ja voi vähentää tuotantoa
- Riski eläintautien lisääntymiselle kasvaa
- Riski tuotantohygienian heikkenemiselle kasvaa

MAATALOUSYRITTÄJÄ

- Huoli muuttuvasta ilmastosta ja maataloustuotannon kannattavuudesta
- Kuumuus heikentää työhyvinvointia

Miten globaalit muutokset vaikuttavat suomalaiseseen maatalouteen?

- Maataloutemme on vahvasti riippuvaista lannoitteiden, kasvinsuojeluaineiden, energian ja valkuaisrehujen tuonnista.
- Keskittyneillä markkinoilla ongelmat leviävät nopeasti - tuotantopanosten hintojen nousu raaka-aineiden saatavuuden heikentyessä
- Mahdollisuuksia suomalaisten maataloustuotteiden kysynnän kasvulle, koska
  - tärkeät globaalit tuotantoalueet ja sadot vähenevät: Esim. riisin viljelyalueista viidesosa epäsuotuisaksi jo alle 2 °C lämpenemisellä
  - maailman väkiluku kasvaa

Lähde: Maaseudun tulevaisuus, Nature Food, Kehityspoliittinen toimikunta

Sopeutumisen määritelmä

Ilmastomuutokseen sopeutumisella tarkoitetaan

- 1) toimia, joilla *varaudutaan ja mukaudutaan* ilmastomuutokseen ja sen vaikutuksiin sekä
- 2) toimia, joiden avulla *voidaan hyötyä* ilmastomuutokseen liittyvistä vaikutuksista

Lähde: ilmastolaki

Ennakoiva sopeutuminen kannattaa

”Ilmastonmuutoksen aiheuttamat muutokset maatalouden ja metsätalouden toimintaolosuhteissa voivat aiheuttaa satojen miljoonien menetyksiä näille toimialoille vuoden 2030 jälkeen.”

**Sopeutumiskeinojen
käyttöönotto ennakoivasti
vähentää kustannuksia ja
kasvattaa hyötyjä!**

Lähde: Valtioneuvoston Kuitti-raportti

Maatalouden sopeutumiskeinoja

Pellon
vesitalous
(kuivatus,
kastelu)

Maaperän
kunto ja
eroosion
torjunta

Eläinten
terveys ja
muu eläin-
tuotannon
hygienia

Eläinten
hyvinvointi

Kasvilajit ja
lajikkeet
(ml. jalostus)

Rikkakasvi-,
vieras- ja
tulokaslajien
torjunta

Pellon kasvi-
peitteisyys

Viljelykierto ja
monipuolinen
viljely

Tunneli- ja
kateviljely
puutarha-
taloudessa

Tautien ja
tuholaisten
torjunta

Sato-,
eläintauti- ja
keskeytys-
vakuutukset

Sopeutumisen keinoilla monia hyötyjä!

Esimerkki: Talviaikainen kasvipeite

- edistää pellon kasvukuntoa => paremmat mahdollisuudet ilmastonmuutokseen sopeutumiseen sekä hyvään satoon ja tuottoon
- vähentää typpikuormitusta ja partikkelifosforin kuormitusta vesistöihin (voi lisätä liukoisen fosforin kuormitusta)
- edistää peltolinnuston ja maaperäeliöstön monimuotoisuutta
- vähentää kasvihuonekaasupäästöjä

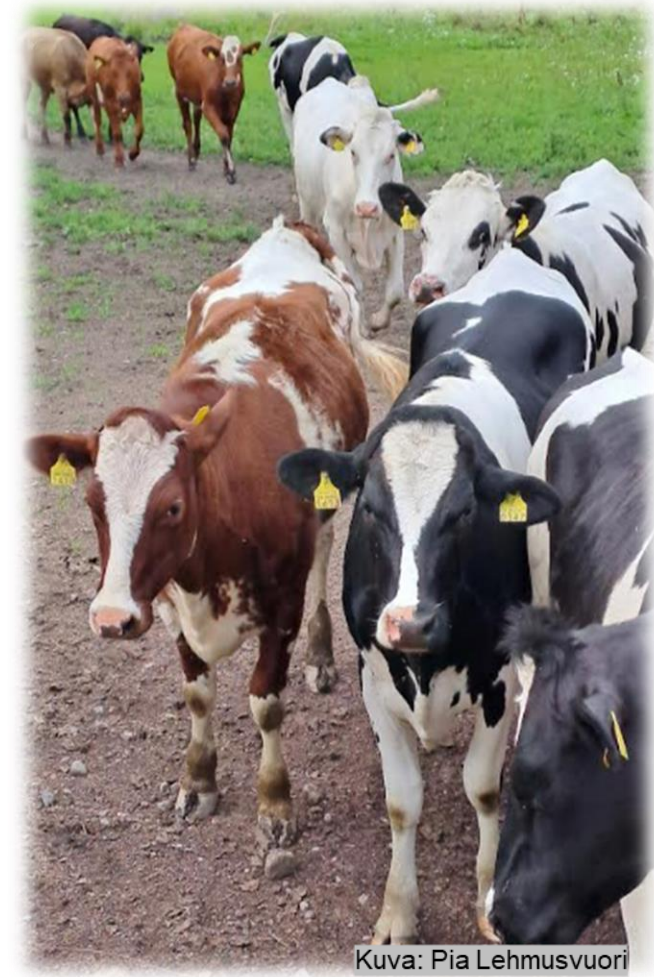
Kuva: Pia Lehmusvuori

Sopeutumista kotieläintaloudessa

- Laitumella ja tarhassa eläimillä suojaa auringonpaisteelta (puusto, katos, pääsy eläinsuojaan)
- Eläinten viilennys, esim. vesisumulla ja viilennyspuhaltimilla
- Eläinten terveyden ja tuotantohygienian ylläpidossa otetaan huomioon riski uusille taudeille sekä sään ääri-ilmiöt, kuten voimistuvat hellejaksot ja rankkasateet
- Myös sähkökatkojen aikana turvataan
  - eläinten juomaveden saanti
  - tuotantotilojen ilmanvaihto ja viilennyspuhaltimien toiminta
  - lypsykoneen ja maidon jäähdytyslaitteiden toiminta
- Eläintautivakuutus ja tuotannon keskeytysvakuutus

Hyvinvoiva eläin tuottaa paremmin!

Hyvä tuotantohygienia voi estää yllättäviä kustannuksia!

Kuva: Pia Lehmusvuori

CAP apuna maatalouden sopeutumisessa

Ehdollisuus

- Suojakaistat
- Talviaikainen vähimmäismaanpeite
- Kesannon kasvipeitteisyys
- Viljelykierto
- Sängen polttokielto
- Haitallisten vieraslajien torjunta

Ei-tuotannolliset kosteikkoinvestoinnit ja kosteikkojen hoitosopimus

Ympäristökorvaus

- Tilakohtainen toimenpide
- Tilakohtaiset valinnaiset toimenpiteet
- Kerääjäkasvit
- Maanparannus- ja saneerauskasvit
- Kiertotalouden edistäminen
- Suojavyöhykkeet
- Turvemaiden nurmet
- Valumavesien hallinta

Eläinten hyvinvointikorvaus

Maatilojen neuvonta

Ekojärjestelmä

- Talviaikainen kasvipeite
- Viherlannoitusnurmet
- Luonnonhoitonurmet
- Monimuotoisuuskasvit

Luonnonmukaisen tuotannon korvaus

Maatalouden investointituki

- Salaojitus, yhteinen ojitus
- Ymp.ystävällisempi tuotantotapa tai teknologia (esim. maan kasvukunto, vesitalous)
- Eläinsuojan ilmastointi
- Tuotantohygienia

CAP apuna maa- ja metsätalouden sopeutumisessa: maaseudun kehittämishankerahoitus

- **Koulutus**
- **Tiedonvälitys**
- Yleishyödylliset ympäristöinvestoinnit ja investoinnit maaseudun toimintaympäristön kehittämiseksi
  - yleishyödylliset investoinnit ilmastomuutoksen hillitsemiseen ja ilmastomuutokseen sopeutumiseen
  - yleishyödylliset investoinnit luonnonvarojen kestäväan hoitoon
  - yleishyödylliset investoinnit luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi
  - maaseudun toimintaympäristön kehittämisen investoinnit (ml. Vesihuolto)
- Laajakaistainvestoinnit
- **Yhteistyötoimet:**
  - EIP-hankkeet
  - Yhteistyötoimet maatilojen kilpailukyvyn kehittämiseen ja tilojen nykyaikaistamiseen
  - Yhteistyötoimet laatu järjestelmien ja tuottajaorganisaatioiden edistämiseksi
  - Yhteistyötoimet ilmastomuutoksen hillitsemiseen ja ilmastomuutokseen sopeutumiseen
  - Yhteistyötoimet luonnonvarojen kestäväan hoitoon ja luonnon monimuotoisuuden edistämiseen
  - Yhteistyötoimenpiteet nuorten viljelijöiden ja yritystoiminnan edistämiseksi
  - Yhteistyötoimet sosioekonomisen rakenteen kehittämiseksi
  - Yhteistyö: Älykkäät kylät
- **Leader: pienhankkeet**

maaseutu.fi

Tukea myös maatalouden kokeiluihin

Maatalouden kokeilutukea voi käyttää esim.

- uusien tuotantomenetelmien kokeiluun
- uusien tuotteiden kokeiluun
- uusien markkinointikanavien testaamiseen

Maatilan yritystuet – Ruokavirasto ja
Maatalouden kokeiluihin - Maaseutu.fi

Metsätalous

Ilmaston lämpenemisestä HYÖTYJÄ metsätaloudelle

- Kasvukausi pitenee ja lämpösumma kasvaa=>
- Puulajivalikoima monipuolistuu: pohjoisemmassa voi kasvattaa esim. jaloja lehtipuita, kuten tammi, lehmus, vaahtera
- Puuston kasvu voi lisääntyä
- Lumituhoriski voi vähentyä Etelä-Suomessa?

Mänty

2041-2070

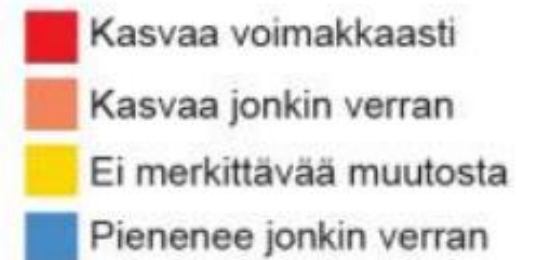
Kuusi

2041-2070

Koivu

2041-2070

Lähde: Luken synteesiraportti 118/2023

Puiden kasvuennusteet. Lähde: Tapio Oy:n
Ilmastokestävä metsänhoito –taustaraportti

Ilmaston lämpenemisestä HAITTOJA metsätaloudelle

- Kuivuus- ja hellejaksot lisääntyvät
=> puuston kasvu ja elinvoima heikkenee
- Tuholaiset ja taudinaiheuttajat runsastuvat ja tulee uusia haitallisia lajeja
- Roudattomassa maassa puut kaatuvat helpommin => tuholaiset ja taudit
- Metsäpalot saattavat lisääntyä
- Lumituhoriski voi lisääntyä Pohjois-Suomessa?
- Sademäärä kasvaa ja pakkaskaudet lyhentyvät =>
  - Eroosio ja ravinnehuuhtoumat lisääntyvät
  - Puunkorjuu ja kaukokuljetus vaikeutuvat

Lähde: Luken [synteesiraportti 118/2023](#) ja [ilmasto-opas.fi](#)

Kirjanpainaajan riskialueet

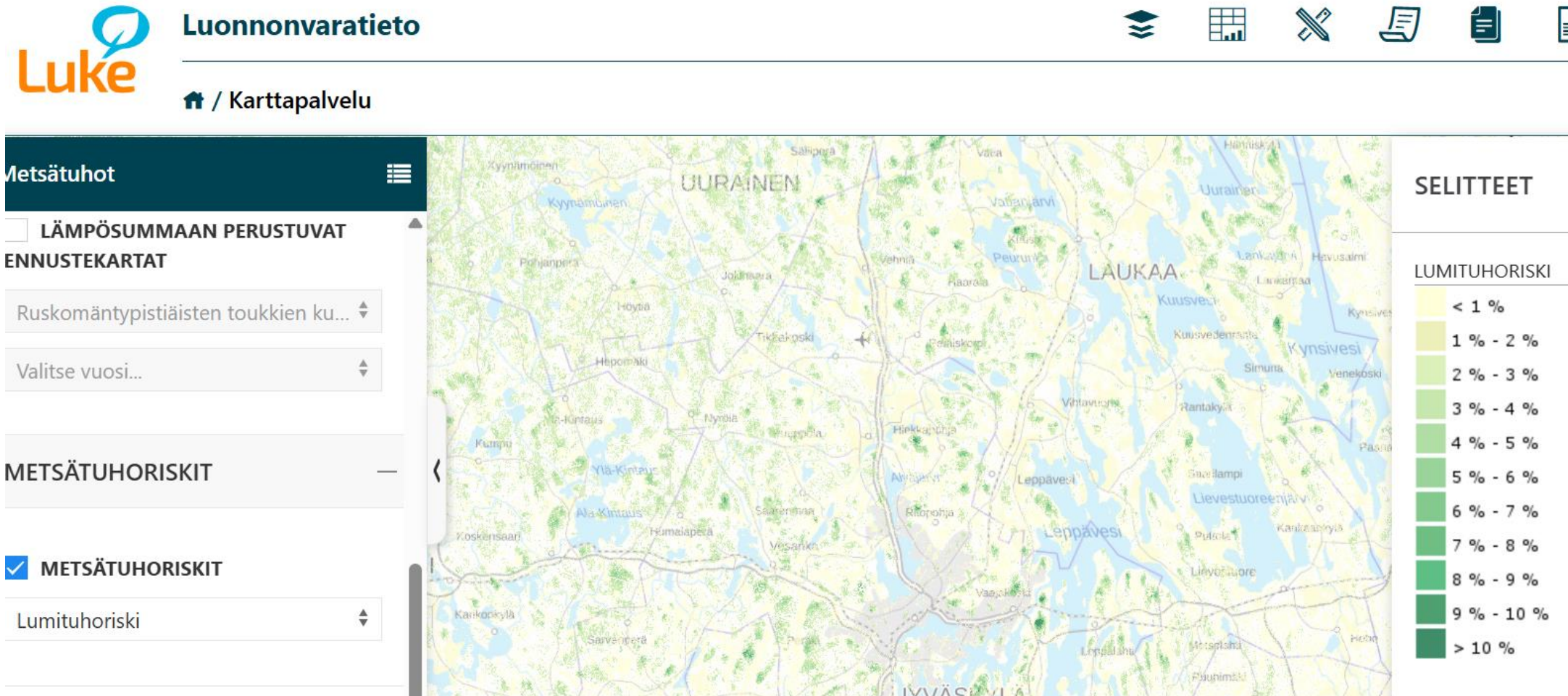

Lähde: Metsäkeskus
[Kirjanpainaajariskikohteet](#)

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Luonnonvarakeskuksen karttapalvelu

(esim. tuuli-, lumi- ja kuusen lahoriski, kirjanpainajaseuranta, – voi zoomata kuviotasolle)

Sopeutumiskeinoja metsätaloudessa

Moni-
muotoinen
luonto (ml.
sästö- ja
lahopuut)

Puulajit
(ml. jalostus +
oikea
kasvupaikka)

Oikea-
aikainen
metsänhoito

Sekametsät

Tautien ja
tuholaisten
torjunta

Lannoitus

Metsän
vesitalous
(ml. valuma-
alue-
suunnittelu)

Maaperän
kunto ja
eroosion
torjunta

Vieras- ja
tulokaslajien
torjunta

Metsä-
vakuutus

Käynnit metsässä!

Sopeutumisen keinoilla monia hyötyjä!

Esimerkki: Lahopuiden hyödyt

- Lahopuut auttavat metsätuhojen hillinnässä => metsän tuotto voi olla suurempi
- Puuta lahottava eliöstö palauttaa ravinteita ravinnekiertoon => maaperän viljavuus ja puiden elinvoima paranevat => metsän tuotto voi olla suurempi
- Lahopuut ovat merkittävä ravinnon lähde tai elinympäristö sadoille uhanalaisille ja tuhansille muille metsälajeille

JÄTÄ SÄÄSTÖ-
JA LAHOPUITA
SEKÄ TEKO-
PÖKKELÖITÄ!

Kuva: Pia Lehmusvuori

- Kuolleet puut ja lahopuut ovat tärkeä hiilivarasto
- Lahopuut lisäävät pölyttäjien elinmahdollisuuksia
- Marja- ja ruokasienisadot voivat olla suurempia

METKA apuna metsätalouden sopeutumisessa

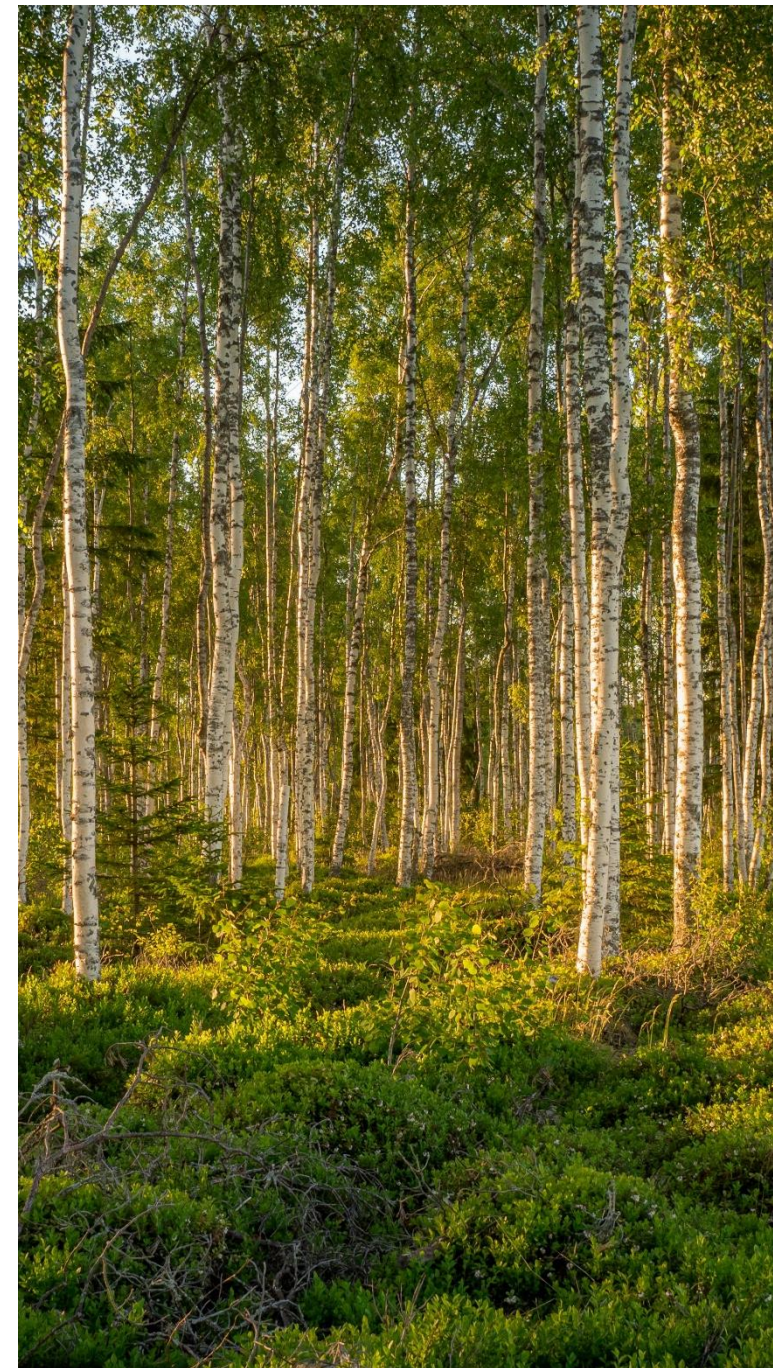
METKA = metsätalouden kannustinjärjestelmä

- Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuki
- Terveyslannoituksen tuki
- Metsätietuki
- Suometsänhoidon tuki
- Myös
  - Luonnonhoidon tuki
  - Ympäristötuki
  - Kulotustuki

Lähde: Metsäkeskus Metka-tuet

Uusi metsien hankerahoitus

- Juuret tiedossa – kasvua metsien ilmastoratkaisuista -haku tukee Suomen hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista vuoteen 2035 mennessä **vahvistamalla metsien kasvua ja hiilinieluja**.
- Rahoitettavilla hankkeilla **lisätään erityisesti metsänomistajien ja metsäalan toimijoiden tietopohjaa ja osaamista** ilmastotoimien hyödyistä, metsien kasvun lisäämisestä ja toimien käytännön toteutuksesta.
- **Informaatio-ohjauksen** keinoilla edistetään metsien kestäväää, kannattavaa ja myös muita ympäristötavoitteita huomioivaa käyttöä sekä tuetaan kansallisten ilmasto- ja sopeutumistavoitteiden saavuttamista.

Lisätietoja

Haluaisitko perehtyä asiaan enemmän?

Lisätietoja löydät esitykseen linkitetyistä lähteistä sekä esim.

- Maa- ja metsätalouden toimenpiteiden tietokortit
- vieraslajit.fi/lajit
- Maatalouden toimenpiteitä ilmastoviisas.fi/tietopaketit
- Uudistavan viljelyn e-opisto
- Maan kasvukunto –opas
- Luken [kasvintuhoojaseuranta](#)
- Metsänhoidon suositukset [Ilmastokestävä metsänhoito](#)
- Metsäkeskuksen [Metsien ilmastokestävyys – verkkokoulutus](#)
- Luken [Metsätuhonaiheuttajat](#)
- Metsäkeskuksen [Metsätuhotkurssisarja](#)

Mitä sopeutumisesta pitäisi tietää? Ilmastonmuutokseen sopeutumisen ABC-verkkokurssi

- Ilmastonmuutokseen sopeutumisen ABC – verkkokurssi täällä
- Kaikille avoin kurssi tarjoaa perustason tietoa sopeutumisesta muuttuvaan ilmastoon.
- Kurssilla opit:
  - Miten ilmastonmuutoksen vaikutukset näkyvät maailmalla ja Suomessa?
  - Mitä sopeutumisesta pitäisi tietää?
  - Mitä pitää ottaa huomioon oman alueen tai oman toiminnan sopeutumissuunnitelman laadinnassa?

Valuma-aluesuunnittelu kaikkien ulottuville eOppiva-verkkokurssilla

- Minne vesi kulkee? – Valuma-aluesuunnittelun ABC on ilmastoyksikön tuottama, kaikille avoin eOppiva-verkkokurssi
- Kurssi tarjoaa perustietoa valuma-aluesuunnittelusta. Koulutuksen kohderyhmää ovat esimerkiksi maanomistajat, joille valuma-aluesuunnittelu voi tarjota uusia hyötyjä.
  - Valuma-alueen käsite, yhteistyön merkitys
- [Minne vesi kulkee – valuma-aluesuunnittelun abc \(eoppiva.fi\)](http://www.eoppiva.fi)

Luonnonvara-alojen tapahtumiamme ja työkalujamme

Katsaus kehittyvän metsäalan hankerahoitukseen –webinaari 10.11.2025, ohjelma ja ilmoittautuminen

Turvemaiden vettämisen ja metsien kasvupaketin ilmastovaikutuksia –webinaari 19.11.2025, ohjelma ja ilmoittautuminen

Säänkestävä maatila - Ääriolosuhteiden haasteet ja tilastrategiat 27.11.2025 tilaisuus Varsinais-Suomessa, ohjelma ja ilmoittautuminen

Uusia menetelmiä luonnonvara-alojen sopeutumisosaamiseen -webinaari 4.12.2025, ohjelma ja osallistumislinkki

Työkaluja ja tilaisuuksien tallenteita löytyy verkkosivuiltamme.

**Tervetuloa
Sopeutumisen
missioverkoston
LinkedIn-ryhmään!**

**Tilaa Hiilestä
kiinni –
uutiskirje!**

MMM:n Ilmastonmuutos haltuun –uutiskirje

KIITOS!

pia.lehmusvuori@ely-keskus.fi